

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

X. De ijs, quæ cum temperatione cohærent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

*Membrorum
figura.*

terorum similibus, optimaque iuncturatum compactio, calorem omnino ostendunt: quoniam ea est illius vis, ut rarefaciat, dilaret, extendat, & omnino augeat. Venarum autem illud proprium est, ut si ampla sint, sanguinem multum & ideo calorem contineant. Horum contraria frigoris signa sunt. Tamen in magno capite oculos paruos iracundi hominis signum esse Hippocrates in 2. Epidamiorum lib. sect. 6. dixerit. At asperitas curvataque membrorum & cartilaginum eminentia, praesertim in gutture & naso propter circumiectorum musculorum extenuationem, & omnino tenuis & aquilinus nasus, siccitatis, eorumque opposita humoris argumenta sunt. Voluit etiam Galenus in extremo lib. de optima corporis nostri constitutione magnitudinem significare humorem, parvitatēque siccitatem; hoc est multam aut parvam materiam, propter quam totum corpus & partes eius singulae maiores aut minores evaserint.

Septima quaerenda erit ex facili aut difficili passione mutationēque ab externis qualitatibus. Nam singula facilius à simili, quam à dissimili & contrario afficiuntur & patiuntur. Quare si corpus à qualitate quapiam citò & facile mutetur, ea nimirum illius temperatio fuerit.

Passio.

Huius similis est octava, in qua ciborum appetentia considerabitur. Quoniam unumquodque instigante natura appetit sibi simile: talique iudicabitur esse corporis temperatio, qualis fuerit quaesitus cibus.

*Appetentia
cibi.*

Non in operationibus consistit. Etenim corpus, quod operationem animalis omnem perfectissime obicit, optimè sanè temperatum iudicandum erit. At vehemens & concitata operatio, caloris, nimiumque festina & accelerata, nimij omnino caloris argumentum fuerit. Propterea ballos, celeri lingua praeditos, atræ bilis humori obnoxios biliososque esse scripsit Hippocrates. Debilis autem, tarda, & segnis actio haud dubiè à frigore proficiscitur. Quanquam ex accidenti interdum fit, ut debilem calor operationem faciat, dum plus aequo consumit & resolvit: iuuet autem frigus, si calor ab eo ad interiora compulsus ad vehementius operandum totus colligatur. Sic enim & dormientes melius coquimus cibos, & hyeme alimento largiore vescimur. Quoniam, ut est in Aphorismo. 15. sect. 1. ventres eo tempore calidissimi sunt.

Operatio.

Decimam affectus animae subministrabunt. Namque iracundia & omnis ardor animi ad persequendum bonum & fugiendum malum, solertia, perspicacitas ingenij, eudacia, inuerecundia, morum omnium virilitas, certa caloris signa esse possunt: frigidisque ea, quae his opponantur. Perseverantia verò in ira, furore aut mansuetudine; laboris tolerantia & patientia, siccitatem arguant. Contrà ab omni affectu facile permoveri, omnisque inconstantia, leuitas morum, & effeminatus penè animus, humorem. Quorum utrumque tum in maribus & feminis, tum in viris & pueris obseruare licet. Nam mares & viri propter siccitatem constantes magis sunt nec facile moventur: feminae ac pueri propter humorem vel leuissima ex causa.

Affectus animi.

Somnia.
A Vndecima est somniorum. Cum enim ea frequentissime somniamus, ad quae corporis temperatio & humorum vis nos magis inclinat; qualia ferè fuerint somnia iucunda, aut tristia, aut truculenta, aut cuiusvis alterius generis; talem colligemus esse nostri corporis habitum & naturam.

Excrementa.
B Postrema excrementis continetur & superfuitatibus corporis; faecibus, vrina, sputo, muco, & similibus. Ex quibus ut in illis cholera, pituita, alteriusque humoris excessus quispiam cernitur, familiare medicis est nostrorum corporum temperationem coniectare. Sed vniuersè hoc loco satis fuerit dixisse; ex ijs, si non medicamentorum vi educantur, sed spontè natum secerentur eijciantur: sintque acuta, pungentia, adusta, beneocta, plurimum tineta, ac demum vehementer olentia, calidam temperationem iudicari possent; frigidam, si secus.

DE HIS QVAE CVM
temperacione coherent.

CAPVT. X.

V

Erùm de temperatione, tum vniuersa, tum humana, satis dictum sit: neque enim accurata magis consideratio ad hunc locum pertinet. Sed illa potius, quae eorū est cum temperatione coherent; siue tanquā partes & principia illius, siue tanquā affectiones & accidentia eam consequentia. Principia ferè sunt, vitalis calor, qui totius huius viuientium temperationis praecipuus auctor est & moderator: spiritus, velut subiectum & vehiculum, quo is calor per vniuersum corpus distribuitur: innatus denique humor & primigenius, velut caloris pabulum & fomentum singulare.

*Temperacionis
principia.*

Temperacionem quae consequuntur.
D Quae verò ex temperatione consequuntur, sunt haec, sexus maris & feminae, qui ex diuersa corporis temperatione nascuntur: aetates, quae tum ex temperationis mutatione certis durationibus ac periodis contenta, in tota animalium vita distinguuntur: sanitas & agerudo, quae nil aliud esse existimantur, quam temperatus & intemperatus corporis habitus, qui perfectarum aut imperfectarum operationum principium est: vita, quae in debita & conuenienti temperatione conseruatur: ac demum vitae opposita mors, quae temperationis illius dissolutionem consequitur. quibus omnibus expositis perfecta prorsus habebitur animati corporis temperationis cognitio.

De